

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

21 oktober 2024

Kenmerk

DGKE-K / 89275346

nota

Definitieve Klimaatnota en Energienota 2024

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Kopie aan

[Redacted list of recipients]

Bijlage(n)

1: Aanbiedingsbrief Eerste Kamer

2: Aanbiedingsbrief Tweede Kamer

3: Klimaatnota 2024

4: Klimaat- en
Energieverkenning 2024 PBL

5: Beschouwing concept-
Klimaatnota 2024 Raad van
State

6: Energienota 2024

7: Beleidsagenda

8: Monitor Energiesysteem

Aanleiding

Op 24 oktober biedt u aan de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal de Klimaatnota en de Energienota 2024 aan. Met de Klimaatnota reageert u conform de Klimaatwet op de ramingen uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2024 van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De Klimaatnota is aangepast naar aanleiding van de beschouwing van de Raad van State (RvS).

Geadviseerd besluit

U kunt kennisnemen van de stukken en de aanbiedingsbrieven ondertekenen.

Kernpunten

- De Klimaatnota wordt conform de Klimaatwet op 24 oktober door u aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer.
- U biedt ook voor het eerst n.a.v. het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) de Energienota aan.
- U biedt de Klimaatnota en Energienota volgens goed gebruik fysiek aan in de Tweede Kamer in het Klimaatkoffertje. Dit vindt plaats in de plenaire zaal om 10:15 uur. Hiervoor ontvangt u een separate voorbereiding (speech, fysieke exemplaren van de stukken, koffertje).
- Tevens gaat op 24 oktober het ontwerp-Klimaatplan in openbare consultatie. Dit geeft u aan in de aanbiedingsbrief en u benadrukt de mogelijkheid voor eenieder om een zienswijze te geven. Het ontwerp-Klimaatplan zit niet in het koffertje. U verzendt het ontwerp-Klimaatplan later naar de Eerste en Tweede Kamer, als ook de RvS erover heeft geadviseerd.

- De definitieve Klimaatnota is op verschillende punten gewijzigd t.o.v. het concept, voornamelijk door:
  - De definitieve KEV-cijfers, inclusief het geagendeerd beleid en de bandbreedtes van de ramingen, zijn verwerkt in de tekst;
  - Wijzigingen naar aanleiding van het advies van de RvS op de concept-klimaatnota. De RvS komt op 24 oktober formeel met het openbare advies. De conceptadviezen zijn al verwerkt in de Klimaatnota. Zie toelichting voor de uitgebreide verwerking;
  - Geüpdatete statistieken (jaartal 2023 toegevoegd) in de sectorteksten. Deze komen nu helemaal overeen met het Dashboard Klimaatbeleid, dat online ook is bijgewerkt.
- De KEV 2024 raamt de emissiereductie, inclusief geagendeerd beleid, op 46-52% in 2030 t.o.v. 1990. Wanneer de maatregelen die het kabinet eerder heeft aangekondigd, maar nog niet door het PBL zijn meegenomen, volledig het gewenste effect zouden sorteren komt volgens ambtelijke inschatting de bovenkant van de bandbreedte op 54%. Het doel van 55% zit dus niet in de bandbreedte. De kans dat het klimaatdoel voor 2030 wordt gehaald, is volgens PBL zeer klein. De KEV-cijfers over hernieuwbare energie energiebesparing geven een soortgelijk beeld. Ook hier worden de doelen niet gehaald.
- N.a.v. uw verzoek zijn er concrete acties opgenomen die het kabinet al neemt om randvoorwaarden te verbeteren. Deze zien op netcongestie en de bredere benodigde infrastructuur. Zie toelichting voor de belangrijkste wijzigingen.
- U kondigt concrete acties kort aan in de brief en verwijst daarbij naar de hoofdlijnen van de Klimaatnota, waarin u uitgebreid reageert op de KEV en de genomen acties, ook van andere departementen, uitgebreider toelicht. Tevens is daar een box opgenomen over acties op netcongestie.

Toelichting

De grootste wijzigingen t.o.v. de concept-Klimaatnota:

- Op 30 augustus heeft u de concept-Klimaatnota aangeboden aan de Raad van State. De ramingen van het PBL ontbraken op dat moment nog. Toen was slechts de rekenwaarde¹ van het vastgestelde en voorgenomen beleid beschikbaar. De conceptcijfers hebben de Raad van State en u op 4 oktober ontvangen, zodat deze mee konden worden genomen in hun advies op de Klimaatnota en de besluitvorming in de onderraad RFL.
- Reactie op het advies zoals opgenomen in de Klimaatnota:
  - U geeft aan dat u randvoorwaarden nu al versterkt met acties op netcongestie en gesprekken over verduurzaming van de industrie omdat hier niet mee gewacht kan worden tot de voorjaarsbesluitvorming. Dit sluit ook aan bij het advies van de RvS, dat het kabinet verzoekt netcongestie integraal en met absolute prioriteit aan te pakken en zoveel mogelijk te bevorderen dat het maatwerktraject met een aantal grote bedrijven succesvol wordt doorlopen.

---

¹ Dit is de verwachte ontwikkeling van de CO₂-uitstoot in 2030 zonder rekening te houden met de onzekerheden die er zijn waardoor er een heel grote kans is dat de daadwerkelijke CO₂-uitstoot anders uitvalt.

- U gaat in bijlage 3 (kabinetsreactie op RvS) in op wind op zee, wind op land, kernenergie, CCS en waterstof n.a.v. het advies van de RvS om duidelijkheid te scheppen over de inzet en effecten van (korting op) financiering op deze thema's. Bij waterstof geeft u aan dat het doorvoeren van de bezuiniging van €1,2 mld. op de ontwikkeling van groene waterstof uit het Hoofdlijnenakkoord maakt dat het behalen van de kabinetsdoelstelling van 4 GW elektrolyse in 2030 mede hierdoor als minder waarschijnlijk wordt geacht.
- U gaat n.a.v. het advies van de RvS in bijlage 3 uitgebreid in op langlopende vergunningverlening en materiaal- en personeelstekorten. U geeft hierbij aan dat dit inderdaad knelpunten zijn voor de transitie en u duidt welke acties er op deze onderwerpen lopen.
- Tenslotte geeft u nadere duiding over de samenhang tussen de Klimaatnota en de Energienota en het Klimaatplan. Dit doet u ook in de aanbiedingsbrief.

Kernpunten Energienota:

- De Energienota gaat o.a. in op:
  - De samenhang van de Energienota met de Klimaatnota en het Klimaatplan;
  - Energieonafhankelijkheid en de beleidslijnen om risicovolle afhankelijkheden in het energiesysteem te verminderen;
  - Belangrijke ontwikkelingen in het energiesysteem in het afgelopen jaar.

Kernpunten Beleidsagenda bij Energienota:

- Om de ontwikkelpaden uit het NPE en het PEH te operationaliseren is een beleidsagenda opgesteld, met een inventarisatie van de benodigde aanvullende beleidsprioriteiten voor de komende 12 tot 15 maanden.
- In komende jaren zal de beleidsinzet uit deze beleidsagenda worden gebaseerd op de Monitor Energiesysteem; nu is gebruik gemaakt van de op basis van de in het NPE en PEH geïdentificeerde 'witte vlekken' in het energiesysteem.
- De beleidsagenda zal jaarlijks, als onderdeel van de Energienota, geactualiseerd worden en een nieuw overzicht van voorgenomen beleid reflecteren (NB: hiernaast wordt bezien hoe vanaf komend jaar de klimaat- en energiecyclus meer te integreren).
- De beleidsagenda biedt hierbij – in een relatief compact overzicht – duidelijkheid ten aanzien van de aanvullende prioriteiten voor de komende periode, maar poogt niet een integraal en uitputtend overzicht van al het energiebeleid te zijn.
- Per keten (elektriciteit, waterstof, koolstof en warmte) wordt de belangrijkste voorgenomen beleidsinzet ter operationalisering van het NPE weergegeven, de beoogde impact en de termijn. Dit geldt eveneens, ter operationalisering van het PEH, voor de ruimtelijke sturing op het energiesysteem. Hiernaast komt de beleidsinzet op verschillende systeembrede vraagstukken aan de orde.

Overige bijlagen:

- Klimaat en Energieverkenning van PBL (bij Klimaatnota)
- Beschouwing Raad van State (bij Klimaatnota)
- Monitor Energiesysteem (bij Energienota)